

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
पुराणेतिहासविद्याशाखा
शास्त्रिप्रतिष्ठा चतुर्थवर्षम् पाठ्यक्रमद्वारा (By Course)

चतुर्थवर्षम्

कक्षा	सत्रार्थम्	पत्रसङ्केतसंख्या	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट्	यूनिट्	होरा
शास्त्रिचतुर्थवर्षम्	सप्तमम्	DSCC 16	उद्देश्यम् - महाभारतस्य परिचयप्रदानपुरस्सरं तत्र प्रतिपादिततत्त्वावबोधनम्। आधारग्रन्थः - ■ महाभारते वनपर्वणि धर्मव्याधप्रसङ्गः (201- 216 अध्यायाः), गीताप्रेस, गोरखपुर।			
			इक्ष्वाकुवंशचरितम्। ● कुवलाश्वप्रसङ्गः। ● उत्तङ्कचरितम्। ● ब्रह्मोत्पत्तिः। ● मधुकैटभवधः।	1	1	16-20
			पितृसेवामाहात्म्योपपादनम्। ● पतिव्रताधर्मः। ● पितृसेवामहत्त्वम्। ● कौशिकब्राह्मणचरितम्। ● ब्राह्मणधर्मवर्णनम्।	1	1	16-20

			कौशिकधर्मव्याधप्रसङ्गः। ● कौशिकस्य धर्मव्याधसमीपगमनम्। ● धर्मव्याधद्वारा वर्णधर्मवर्णनम्। ● शिष्टाचारवर्णनम्। ● हिंसा-अहिंसाविवेचनम्।	1	1	16-20
			मातृपितृसेवादिदर्शनम्। ● गुणत्रयस्वरूपवर्णनम्। ● परमात्मसाक्षात्कारोपायाः। ● मातृपितृसेवोपदेशः। ● धर्मव्याधसम्वादोपसंहारः।	1	1	16-20

किने!

			फलाधिगति:(Outcome) :- ● छात्राणां पौराणिकीसृष्टिप्रक्रियाविषये अवबोधनम्। ● पतिव्रतास्त्रीणां चरित्रवतां पुरुषाणाञ्च महत्त्वप्रतिपादनम्। ● पितृमातृसेवार्थम् उत्साहोत्पादनम्। ● धर्मस्वरूपनिर्णयपूर्वकं धार्मिकभावनायाः विकासः। सङ्गति:(Inter Link) :- साम्प्रतिके समाजे जनाः धर्मज्ञानरहिताः पितृमातृसेवाहीनाश्च जायमानाः सन्ति। प्रायः वार्धक्ये पितरः दुःखिताः सन्तः अन्येषु जीवन्ति, येन समाजे विचित्रा परम्परा सृष्टा भवति। अस्मिन् पत्रे समाहितेन प्रसङ्गेन छात्राणां मनसि पितृभक्तिः जनिष्यति। अत्र सर्वेऽपि विषयाः परस्परमान्तरिकभावेन सम्बद्धाः सन्ति। सन्दर्भग्रन्थाः(Reference Books):- ■ महाभारतम्, नीलकण्ठचतुर्धरकृतः भारतभावदीपः, नाग पब्लिशर्स दिल्ली। ■ महाभारतसर्वस्वम्, प. कुबेरनाथ शुक्लः, सं.सं.वि.वि. वाराणसी। ■ श्रीमहाभारततात्पर्यनिर्णयः, तत्त्वसंसोधनसंसत्, रजतपीठपुरम् उडुपि। ■ पुराणविमर्श, पं. बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
--	--	--	---

		DSCC 17	उद्देश्यम् - श्रीमद्भागवतमहापुराणस्य परिचयप्रदानपुरस्सरं तत्र एकादशस्कन्धप्रतिपाद्यावबोधनम्। आधारग्रन्थः- ■ श्रीमद्भागवतमहापुराणे, एकादशस्कन्धे (1-15 अध्यायाः) गीताप्रेस, गोरखपुर।			
			नवयोगेश्वरसम्वादोपक्रमः।			
			● यादवान्प्रति ऋषिशापकारणनिरूपणम्। ● नारदवसुदेवयोः सम्वादः। ● मायास्वरूपनिरूपणम्। ● मायासंतरणोपायः।			
			भगवदवतारनिरूपणम्।			
			● भक्तिहीनानां गतिनिरूपणम्। ● भगवतः पूजाविधिवर्णनम्। ● उद्धवश्रीकृष्णयोः सम्वादः। ● भगवतः स्वधामगमनम्।			

(Handwritten signature)

			अवधूतोपाख्यानप्रस्तावः ● पृथिव्यादिगुरुभ्यः शिक्षणम्। ● अजगरादिभ्यः शिक्षणम्। ● कपोतोपाख्यानम्। ● पिङ्गलाचरितावगाहनम्। ● कुररपक्षिणः शिक्षणम्।	1	1	16-20
			हंसगीताप्रस्तावः। ● बद्धमुक्तजीवलक्षणम्। ● सत्सङ्गमहिमा। ● कर्मत्यागविधिः। ● भक्तियोगमहत्त्वम्।	1	1	16-20

Handwritten signature

			फलाधिगति:(Outcome) :- ● वसुदेवनारदप्रसङ्गेन छात्रेषु अध्यात्मभावोत्पादनम्। ● कर्मयोगनिरूपणव्याजेन सत्कर्मणि प्रेरणाप्रदानम्। ● पूजाविधिप्रतिपादनेन समाजे अध्यात्मभावविकाससाधनम्। ● दत्तात्रेयोपाख्यानमाध्यमेन मानवजीवने गुरोः महत्त्वप्रतिपादनम्। सङ्गति:(Inter Link) :- छात्राणां मनसि आध्यात्मिकभावोत्पादनाय दत्तात्रेयोपाख्यानमत्र स्थापितम्। एतस्य अध्ययनेन छात्राः अध्यात्मभावयुक्ताः भवेयुः। अस्याध्ययनेनापि गुरोः महत्त्वं शिष्याभिप्रायः सम्यक् प्रस्फुटितं जायते। अस्य पत्रस्य सर्वेऽपि विषयाः परस्परमन्तःसम्बन्धेन विद्यमानाः सन्ति। सन्दर्भग्रन्थाः(Reference Books):- ■ श्रीमद्भागवततत्त्वबिन्दुः, न्यु भारतीय बुक् कार्पोरेशन, दिल्ली। ■ श्रीमद्भागवतमहापुराणम्, अन्वितार्थप्रकाशिका टीका, नाग प्रकाशन, दिल्ली। ■ श्रीमद्भागवतमहापुराणम्, भावार्थदीपिका, मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी। ■ पुराणविमर्श, पं. बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
--	--	--	--